

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาการพัฒนามูลค่าเพิ่มของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ มีวิธีดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งจากข้อมูลเบื้องต้นของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายจำแนกตามทวีปที่มาของนักท่องเที่ยว สามารถได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางในจังหวัดเชียงราย

ทวีป	จำนวนนักท่องเที่ยว (ม.ค.-มิ.ย.)
East Asia	90,400
Europe	198,780
The Americas	47,443
South Asia	2,182
Oceania	18,213
Middle East	23,040
Africa	296

ทวีป	จำนวนนักท่องเที่ยว (ม.ค.-มิ.ย.)
Others	14,494
Total	398,770

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2555

2) การกำหนดขนาดตัวอย่างและวิธีการสุ่ม

2.1) การกำหนดขนาดตัวอย่าง

จากจำนวนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย 398,770 คน ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดสัดส่วนของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นร้อยละ 15-16 (เนื่องจาก การศึกษาของราณี อีสัยกุล และคณะ (2554) ได้กล่าวถึงในปีพ.ศ. 2549 และปี พ.ศ. 2550 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสูงอายุ 2,119,675 คน และ 2,259,161 คน จากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 13,821,802 คน และ 14,464,228 คน คิดเป็นสัดส่วนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเดินทางเข้ามายังประเทศไทยร้อยละ 15.3 และ 15.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดตามลำดับ) ดังนั้นประชากรจำนวนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย คิดเป็น 59,816-63,803 คน จากสูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างกรณีที่ต้องการศึกษาค่าเฉลี่ย (ศิริชัย กาญจนวาสี ,2555)

$$n = \frac{NZ^2\sigma^2}{NE^2 + Z^2\sigma^2}$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค่าเฉลี่ยประชากร ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เมื่อยอมให้ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าเฉลี่ยเกิดขึ้นได้ในระดับบวกลบไม่เกิน 10% คือ 397-398 คน (ศิริชัย กาญจนวาสี ,2555; ศิริชัย กาญจนวาสี,ดิเรก ศรีสุขโขและทวีวัฒน์ ปิตานนท์)

2.2) วิธีการสุ่มตัวอย่าง

เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีการมีจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายโดยจำแนกตามทวีป ตลอดจนคำนึงถึงลักษณะภูมิศาสตร์ของจังหวัดเชียงรายดังนั้น สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเป็นดังนี้

ตารางที่ 3.2 ร้อยละและจำนวนแบบสอบถามที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางในจังหวัดเชียงราย

ทวีป	ร้อยละของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ชาวต่างชาติ (วางแผน)	แบบสอบถาม 450 ชุด
East Asia	23	104
Europe	49	220
The Americas	16	72
Other	12	54

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มในการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสนทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา รายละเอียดดังนี้

3.2.1 แบบสอบถาม

แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว และส่วนที่ 3 ความเต็มใจของนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวัดระดับการพึ่งพาตนเอง โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดทำแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสถิติที่ใช้ในการประเมินและวิธีการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 4 เสนอแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

จากนั้นนำมาหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยใช้เครื่องมือดัชนีวัดค่าความสอดคล้อง (index of consistency: IOC) ดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 79)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้องของข้อความ (ค่าระหว่าง -1 ถึง +1)
	$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความของแบบสอบถาม โดยพิจารณาคัดเลือกค่า IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5

ขั้นตอนที่ 5 แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการประเมินครั้งนี้ จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา โดยใช้สูตร Cranach's coefficient alpha (อ้างอิงจาก ล้วน สายยศ; อังคณา สายยศ 2538: 200)

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3.2.1 แบบสัมภาษณ์

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้คือ ประเด็นคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนการสร้างและทดสอบเครื่องมือ ดังนี้

1) การสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

ข้อคำถามสัมภาษณ์สร้างขึ้นจากการทบทวนตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ประวัติเมืองเชียงแสน แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานและสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย

2) การตรวจสอบเครื่องมือ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างข้อคำถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนและนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา ความชัดเจนและความ

เหมาะสมของภาษา หลังจากแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วจะนำข้อคำถามนั้นไปสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณลักษณะดังที่กำหนดไว้

3) ขั้นตอนในการดำเนินการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้เตรียมการสัมภาษณ์โดยการติดต่อโดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนพร้อมทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์และประเด็นที่จะสัมภาษณ์ พร้อมทั้งนัดวันเวลา สถานที่ที่จะให้สัมภาษณ์

ในวันสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แนะนำตัวและแจ้งวัตถุประสงค์ของการขอสัมภาษณ์อีกครั้ง จากนั้นจึงดำเนินการสัมภาษณ์โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามอย่างอิสระ ผู้วิจัยกล่าวทบทวนข้อมูลหรือประเด็นสำคัญเป็นระยะเพื่อตรวจสอบความเข้าใจกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละท่านใช้เวลาประมาณ 30 นาที - 2 ชั่วโมง

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ทำการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างประเทศ เพื่อสำหรับความต้องการโดยทั่วไปที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงรายและรูปแบบของกิจกรรมที่ต้องการและเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ทำการศึกษาความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายโดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการกำหนดอัตราค่าเข้าชมที่เก็บจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายโดยใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

3. จากวัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ 3 ทำการศึกษาและพัฒนาารูปแบบของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างประเทศโดยชุมชนมีส่วนร่วมโดยใช้การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จากนั้นนำมาพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คู่มือการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยกิจกรรมต่างๆและคู่มือการท่องเที่ยวมีเนื้อหาที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเชียงแสน

4. จากวัตถุประสงค์วิจัยที่ 4 มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นในวัตถุประสงค์วิจัยที่ 3 ทั้งทางด้านความรู้ทางประวัติศาสตร์ ภาษาที่ใช้สื่อสารกับนักท่องเที่ยว ตลอดจนบุคลิกภาพ ลักษณะของบุคลากรที่จะเข้ามาทำงานในภาคการท่องเที่ยว

5. จากวัตถุประสงค์วิจัยที่ 5 มีการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยนำรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มาวางแผนการสื่อสารการตลาดโดยนำผู้เชี่ยวชาญทางด้านการตลาดด้านการท่องเที่ยวและด้านวัฒนธรรมมาสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกันวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด

6. จากวัตถุประสงค์วิจัยที่ 1-5 เมื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ทั้งด้านอุปสงค์ (วัตถุประสงค์วิจัยที่ 1 และ 2) และด้านอุปทาน (วัตถุประสงค์วิจัยที่ 3- 4) จึงจัดให้มีกิจกรรมทดลองเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยเชิญการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยร่วมเป็นเจ้าภาพ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ตลอดจนมีประเมินความพึงพอใจของกิจกรรมดังกล่าวเพื่อทำมาพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมต่อไป นอกจากนี้เพื่อเกิดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่องจึงได้มีการจัดแผนการสื่อสารการตลาด(วัตถุประสงค์วิจัยที่ 5) ให้กับชุมชน เอกชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสนต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้คือ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) และค่าความถี่ (frequency)

การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- ระดับความต้องการมากที่สุด (100)%	ให้	4 คะแนน
- ระดับความต้องการมาก (75)%	ให้	3 คะแนน
- ระดับความต้องการปานกลาง (50)%	ให้	2 คะแนน
- ระดับความต้องการน้อย (25)%	ให้	1 คะแนน
- ไม่ต้องการ (0)%	ให้	0 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย 3.26-4.00 หมายถึง ระดับความต้องการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25 หมายถึง ระดับความต้องการมาก

ค่าเฉลี่ย 1.76-2.50 หมายถึง ระดับความต้องการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75 หมายถึง ระดับความต้องการน้อย

3.5.2 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และแนวทางในการสร้างแผนการสื่อสารการตลาดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อเนื่องอย่างเป็นขั้นตอน